

ETLA

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS

THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY
Lönnrotinkatu 4 B 00120 Helsinki Finland Tel. 358-9-609 900
Telefax 358-9-601 753 World Wide Web: <http://www.etla.fi/>

Keskusteluaiheita – Discussion papers

No. 1217

Heli Koski – Mika Pajarinen

YRITYSTUKIEN TARJONTA, TÄYDENTÄVYYS JA TOISTUVUUS

Kiitämme Työ- ja elinkeinoministeriötä tutkimusta varten saamastamme rahoituksesta. Olemme kiitollisia Tilastokeskuksen yritysaineistojen tutkimuslaboratorion tarjoamista palveluista ja aineistoista.

KOSKI, Heli – PAJARINEN, Mika, YRITYSTUKIEN TARJONTA, TÄYDENTÄVYYS JA TOISTUVUUS. Helsinki: ETLA, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, The Research Institute of the Finnish Economy, 2010, 19 s. (Keskusteluaiheita, Discussion Papers, ISSN 0781-6847; No. 1217).

TIIVISTELMÄ: Tässä raportissa tarkastellaan Tilastokeskuksen yritystuki- ja muiden yrityskohtaisten aineistojen avulla yritystukien tarjontaa, tukimuotojen ja -organisaatioiden keskinäisiä täydentävyyksiä sekä tukien toistuvuuden yleisyyttä 2000-luvulla. Yritystukien määrä on kasvanut sekä euromääräisesti että tukea ja rahoitusta hakeneiden ja saaneiden yritysten lukumäärän suhteen. Yritystukia myöntävien organisaatioiden suhteellisissa rahoitusosuuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Tuen ja rahoituksen hakemisen ja saamisen todennäköisyys lisääntyy yrityksen koon, iän ja suhteellisten innovaatiopanostusten kasvaessa. Eri tukimuotojen ja -organisaatioiden tarjoaman tuen ja rahoituksen välillä havaitaan monelta osin täydentävyyttä ja jatkuvuutta.

AVAINSANAT: Yritystuet, julkinen yritysrahoitus, työ- ja elinkeinopolitiikka, Suomi.

JEL: H81, L53, O25, Y10.

KOSKI, Heli – PAJARINEN, Mika, SUPPLY, COMPLEMENTARITIES, AND REPETITIOUSNESS OF PUBLIC SUPPORT IN FINLAND. Helsinki: ETLA, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, The Research Institute of the Finnish Economy, 2010, 19 p. (Keskusteluaiheita, Discussion Papers, ISSN 0781-6847; No. 1217).

ABSTRACT: We use the databases of Statistics Finland to explore the supply of public support for firms in Finland during the years 2000–2008. Particularly, this report provides a descriptive analysis of complementarities and repetitiousness of public support from the perspective of the applying firms. We observe that both the order of magnitude of public resources allocated annually for supporting firms and the number of firms applying for and receiving public support have increased during sample years. The relative financing shares of the organizations allocating support have remained relatively constant. We find that the probability to apply for and to receive public support increases with firm size, age and R&D intensity. The data also show that there are complementarities between certain support forms and organizations allocating public support and that various firms tend to receive support from the Finnish government repeatedly over time.

KEYWORDS: Public support, public finance, industrial policy, Finland.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	1
2. YRITYSTUKIEN TARJONTA	2
3. YRITYSTUKIEN TOISTUVUUS JA TÄYDENTÄVYYS	9
4. YHTEENVETO.....	15
LÄHTEET	17
LIITE 1. YRITYSTUKITIEKANNAN SELOSTE.....	18
LIITE 2. KESKIMÄÄRÄISET MYÖNNETYT YRITYSTUET YRITYSTÄ KOHDEN, 2000–2008.....	19
LIITE 3. TUKIORGANISAATIOIDEN MYÖNTÄMÄT YRITYSTUET JA RAHOITUS YHTEENSÄ SUHTEESSA BKT:HEN (%), 2000–2008.....	19

1. JOHDANTO

Suurimmat julkisen sektorin yritystukiorganisaatiot myönsivät vuonna 2008 tukea ja rahoitusta yrityksille yhteensä noin 1,77 miljardia euroa, mikä oli 0,96 prosenttia bruttokansantuotteesta. Summasta suoria tukia oli 29 prosenttia, starttirahoja 2 prosenttia, lainoja 32 prosenttia, ja myönnettyjä takauksia noin 37 prosenttia. Myönnettyjen yritystukien määrä eu-roissa kasvoi noin 15 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, ja 44 prosenttia vuoteen 2003 verrattuna. Vuonna 2008 tukea sai yli 30 000 yritystä, mikä on liki 10 prosenttia koko yritys-kannasta. Yritystuissa on ollut kasvava trendi sekä euromääräisesti mitattuna että tukea saa-neiden yritysten lukumäärän suhteen.

Tässä raportissa kuvataan Suomen yritystukijärjestelmää sen merkittävimpien toimijoiden osalta sekä selvitetään tukien hakemisessa ja saamisessa esiintyviä toistuvuuksia ja täyden-tävyyskäytäntöjä.¹ Pääasiallisena aineistolähteenä käytetään Tilastokeskuksen yritystukitietokantaa, joka sisältää vuosina 2000–2008 Finnveran, Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM:n)², Maa- ja Metsätalousministeriön (MMM:n)³ sekä Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus TEKESin yrityksille myöntämät ja maksamat suorat tuet, lainat, pääomalinat ja takaukset. Yritystukitietokantaa on täydennetty tätä tutkimusta varten yhdistämällä siihen tietoja Finp-ron suomalaisista yritysasiakkaista (n. 4 800 yritystä) vuosina 2004–2008 sekä Tilastokeskuk-sen yritysrekisteristä, tilinpäätösaineistosta sekä T&K-tilastoista saatavia yrityskohtaisia tie-toja.

Yritystukitietokantaa kuvailevassa Pajarisen ym. (2009) raportissa on esitetty varsin kattava deskriptiivinen analyysi yritystukien kohdentumisesta yrityksille vuosina 2000–2006 erilais-ten taustamuuttujien suhteen (kuten ikä, koko, toimiala ja sijainti). Kyseisessä raportissa ha-vaitaan, että yritystukien hakemisen ja saamisen todennäköisyys kasvaa voimakkaasti yri-tysköön kasvaessa, tukien hakemisen ja saamisen todennäköisyys on suurempi Itä- ja Poh-jois-Suomessa kuin Etelä-Suomessa, ja että toimialoittain teollisuusyritykset erottuvat mui-den alojen yrityksiä useammin tukea hakevana ja saavana joukkona. Raportissa esitetty ku-vaileva analyysi antaa myös viitettä siitä, että kerran yritystukea saaneet yritykset hakevat ja saavat tukia suuremmalla todennäköisyydellä jatkossakin kuin muut. Kysymykseen eri or-ganisaatioiden myöntämien tukien täydentävyyteen ja niiden toistuvuuteen yli ajan ei kui-tenkaan pureuduttu syvällisesti. Tässä raportissa pyritään selvittämään tarkemman kuvaile- van aineistoanalyysin avulla sitä, minkälaisia täydentävyyksiä ja toistuvuuksia ilmenee eri tukimuotojen käytössä ja eri organisaatioilta haetuissa ja saaduissa yritystuissa. Samoin kuin

¹ Työ- ja elinkeinoministeriön tilaamassa Net Effect Oy:n toteuttamassa rinnakkaisessa Innovaatiotukiselvitykses-sä tarkastellaan täydentävästi erilaisten yritystukityyppien tarjontaa, laajuutta sekä niiden myöntöperusteita ja odotettuja vaikutuksia.

² Työ- ja elinkeinoministeriön yritystuet sisältävät ennen vuotta 2008 Kauppa- ja teollisuusministeriön ja Työmi-nisteriön yhteenlasketut yritystuet. Työministeriön yrityksille kohdistamat työllistämistuet ovat saatavilla vuosil-ta 2003–2008. TEM:n kautta kulkeutuvat ESR-tuet ovat mukana vuodesta 2006 ja starttirahat vuodesta 2007 alka-en.

³ Maa- ja metsätalousministeriön suoria yritystukia ei ole saatavilla vuodelta 2000.

Pajarisen ym. (2010) raportissa, yritystuiksi kutsumme tässä raportissa kaikkia yritystukitietokannan tuki- ja julkisen rahoituksen muotoja lainoista ja takauksista aina investointi-, työllistämisen- ja t&k-avustuksiin. Eri tuki- ja rahoitusmuotojen ”tukielementtien” suuruutta ei raportissa pyritä arvioimaan tai problematisoimaan, vaan esimerkiksi Finnveran antamat takaukset ovat analyseissa sellaisenaan.

Raportin rakenne on seuraava. Luvussa 2 on kuvaus Suomen yritystukijärjestelmästä. Siinä valotetaan erityisesti tukia myöntävien organisaatioiden rooleja ja niiden suhteellisia osuuksia yritystukijärjestelmässä. Luvussa 3 analysoidaan yritystukien täydentävyyksiä ja toistuvuuksia eri tukityyppien ja myöntäjäorganisaatioiden suhteen sekä samanaikaisesti että yli ajan. Luvussa 4 esitetään lyhyesti tärkeimmät havainnot ja johtopäätökset.

2. YRITYSTUKIEN TARJONTA

2.1. MYÖNNETYT TUET ORGANISAATIOITTAIN JA TUKITYYPEITTÄIN

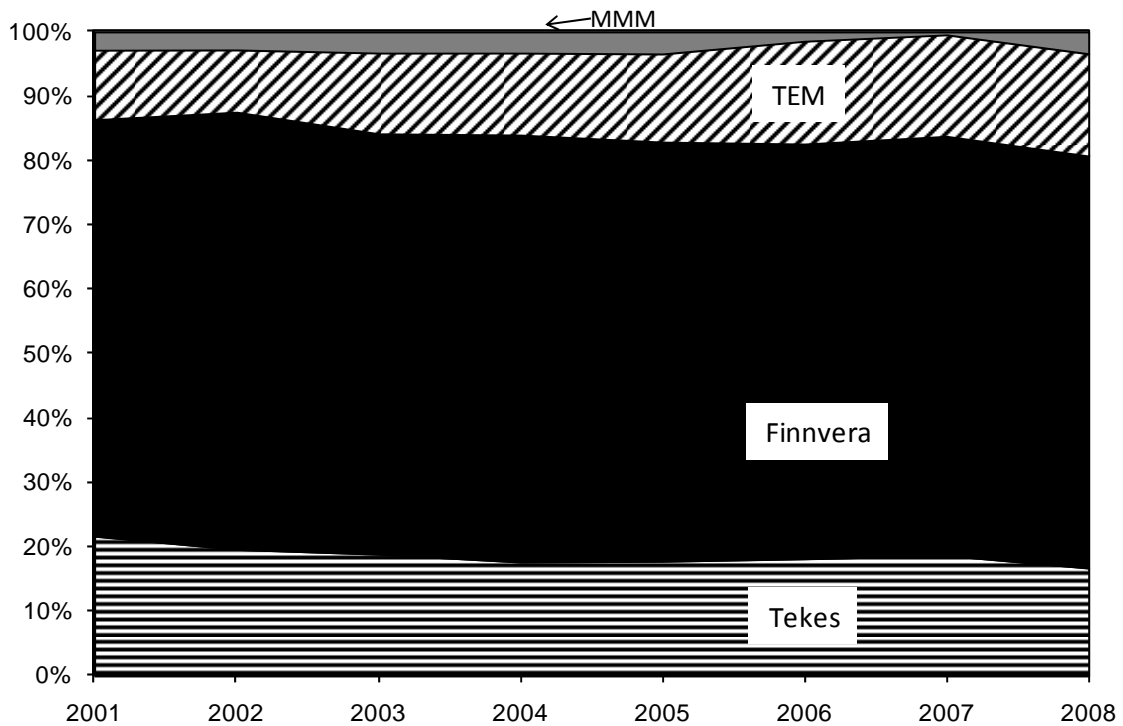
Kuviosta 1 käy ilmi, että yritystukia myöntävien organisaatioiden suhteellisissa osuuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia tarkasteluajanjaksona.⁴ Finnvera on suurin julkinen yritysten rahoittaja: sen osuus yritysten tuesta ja rahoituksesta vuonna 2008 kattoi noin 64 prosenttia. Tekesin yritystuet olivat noin 17 prosenttia kaikista myönnetyistä yritystuista; työ- ja elinkeinoministeriön osuus on samaa suuruusluokkaa. Maa- ja metsätalousministeriön osuus on muita huomattavasti pienempi, sen osuus oli vuonna 2008 alle 4 prosenttia yritystukien ja -rahoituksen kokonaismäärästä.

Myönnettyjen yritystukien kokonaismäärässä on ollut kasvava trendi. Vuonna 2008 yritystukia myönnettiin yhteensä noin 1,77 miljardia euroa, mikä tarkoittaa noin 15 prosentin kasvua edelliseen vuoteen verrattuna, ja 44 prosentin kasvua – kun mukaan ei lueta starttirahoja, jotka ovat yritystilastossa mukana vasta vuodesta 2007 lähtien – vuoteen 2003 verrattuna. Yritystuen ja rahoituksen osuus bruttokansantuotteesta on vaihdellut 2000-luvun alun 0,8 prosentista 0,96 prosenttiin vuonna 2008 (ks. liite 3). Vuonna 2008 myönnetystä yritystukisummasta oli suoriat tukia 29 prosenttia, starttirahoja 2 prosenttia⁵, lainoja 32 prosenttia, ja myönnettyjä takauksia noin 37 prosenttia. Takausten suhteellinen osuus on 2000-luvulla pysynyt kutakuinkin ennallaan, lainojen osuus vähentynyt ja suorien tukien suhteellinen osuus kasvanut. On kuitenkin huomattava, että MMM:n myöntämät yritystuet ovat tilastoissa mukana vasta vuodesta 2001 alkaen, sekä TEM:n työllistämistuet vuodesta 2003 ja ESR-tuet vuodesta 2006 alkaen. Suorien tukien kasvu on siten ollut vuoden 2000 alkupuolella hieman loivempaa kuin kuviosta voisi päätellä.

⁴ Finpron tarjoama palvelutuki on jätetty kuviosta pois, koska se on luonteeltaan hyvin erilainen muiden organisaatioiden tarjoamaan tukeen ja rahoitukseen verrattuna.

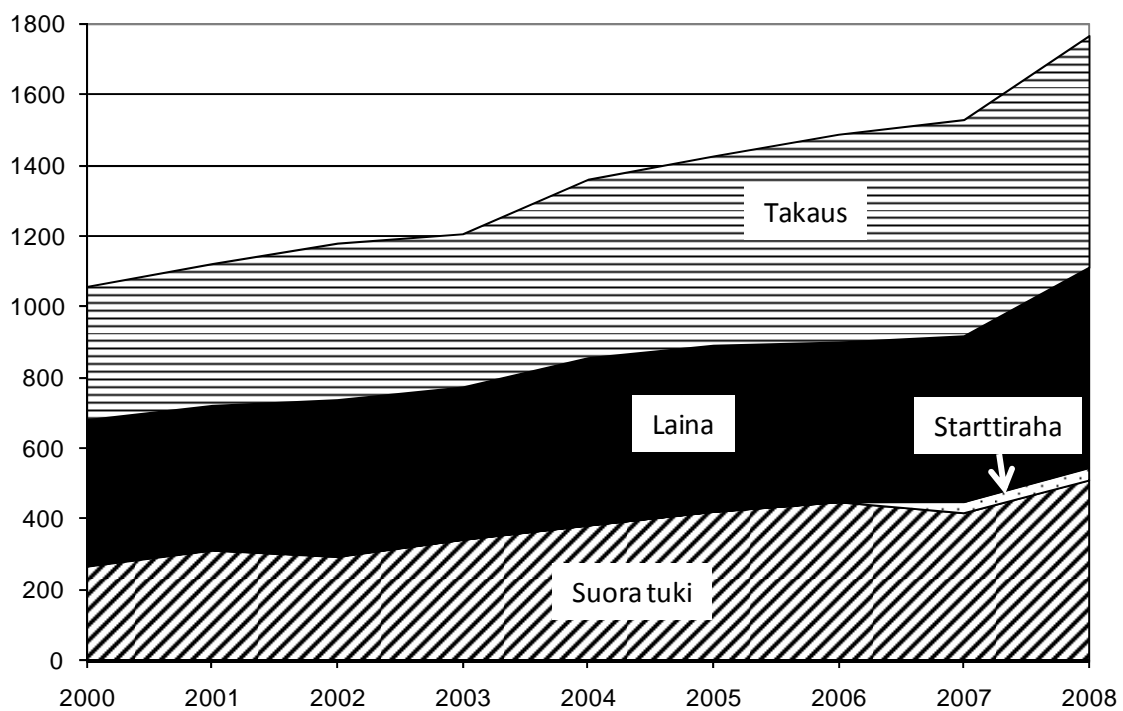
⁵ Starttirahat on tilastoitu yritystukitietokantaan vuodesta 2007 lähtien kokonaissummina, mutta vasta vuodesta 2008 lähtien ne ovat yhdistettävissä yrityskohtaisiin tietoihin.

Kuvio 1. Yritystukien myöntäjäorganisaatioiden suhteelliset osuudet vuosina 2001–2008



Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

Kuvio 2. Myönnetyt yritystuet ja -rahoitus tukityypeittäin 2000–2008, miljoonaa euroa



Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

Yritystukien ja rahoituksen määrä ei ole kasvanut pelkästään euromääräisesti vaan myös vuosittain tukea saaneiden yritysten joukko on laajentunut. Vuonna 2003 tukea ja rahoitusta haki ja sai MMM:ltä, TEM:ltä (eli KTM ja Työministeriö) ja Finnveralta 17 412 yritystä, kun vuonna 2008 vastaava luku oli 21 516 yritystä. Vuoden 2003 ja 2008 välillä tukea hakaneiden ja saaneiden yritysten lukumäärä kasvoi siis noin 24 prosenttia. Vuonna 2008 tukea haki ja sai yhteensä – kun mukaan luetaan myös starttirahaa saaneet henkilöt/yritykset ja Finpron asiakasyritykset – yli 30 000 yritystä eli lähes 10 prosenttia koko yrityskannasta.

Taulukosta 1 käy ilmi tarkemmalla tasolla myönnetyn yritystuen ja -rahoituksen euromääräinen laajuus tukityypeittäin ja organisaatioittain vuosina 2000–2008. Suurimmat yritystuen myöntäjät allokoivat vuosittain suoraa tukea yrityksille yli puoli miljardia euroa. TEM:n osuus suorista tuista on yli puolet, Tekesin osuus noin 40 prosenttia ja MMM:n 10 prosenttia. Finnvera myönsi euromääräisesti julkisten organisaatioiden antamista lainoista noin 85 prosenttia ja Tekes 15 prosenttia. Finnvera on ainoa yritystukitilastossa mukana oleva lainoja takaava organisaatio.

Taulukko 1. Myönnetyt yritystuet tukityypeittäin ja organisaatioittain 2000–2008 (milj. euroa)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tekes									
Suora tuki	154	160	148	153	166	179	192	203	209
Laina	46	48	47	40	33	47	71	-	-
Pääomalaina	34	34	35	33	39	25	6	-	-
Yhteensä	233	242	230	226	238	252	268	284	293
Finnvera									
Laina	333	327	360	357	400	397	374	387	480
Takaus	377	401	443	433	505	535	588	612	655
Yhteensä	710	728	803	790	905	932	962	999	1136
TEM									
Suora tuki	114	121	114	151	173	194	236	240	279
MMM									
Suora tuki	-	32	33	39	44	48	21	7	60

Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat. Taulukossa "-" indikoi, että tietoa ei ole käytettävissä tai että havainnot on liian vähän tietosuojasäännösten täyttämiseksi. TEM:n osalta tiedot kattavat entisen KTM:n suorat tuet vuosilta 2000–6, entisen Työministeriön työllistämistuet 2003–6, ministeriön kautta ohjautuneet esr-tuet 2006–8, sekä starttirahat ja yhdistyneen TEM:n muut tuet 2007–8.

Taulukossa 2 on tukia saaneiden yritysten lukumäärät tukityypeittäin ja organisaatioittain samana ajanjaksona. Erityisesti TEM:n suoraa tukia saaneiden yritysten lukumäärä on kasvanut huomattavasti tarkasteluajanjaksona.⁶ Tekesiltä tai Finnveralta lainaa vuosittain saaneiden yritysten lukumäärässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia, kun taas Finnveralta takauksen saaneiden yritysten lukumäärässä on havaittavissa kasvava trendi. Tekesin rahoituk-

⁶ Tässäkin on kuitenkin hyvä huomata, että osa kasvusta johtuu siitä, että tuki-instrumentteja on tullut tietokantaan lisää vuosien aikana: TEM:n osalta entisen Työministeriön työllistämistuet ovat vuodesta 2003 alkaen, ESR-tuet 2006 ja startti-rahast 2007 alkaen (starttirahan saaneiden lukumäärät ovat vasta vuodesta 2008).

nessa muutosta on tapahtunut myönnettävien tukityyppien suhteen: pääomalainoja ei enää myönnetty paria poikkeusta lukuun ottamatta vuosina 2007 ja 2008.

Taulukko 2. Tukia hakeneiden ja saaneiden yritysten lukumäärät tukityypeittäin ja organisaatioittain 2000–2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tekes									
Suora tuki	945	982	852	1062	1143	1048	1062	1169	1008
Laina	233	256	218	200	197	265	278	-	-
Pääomalaina	158	173	138	133	143	107	30	-	-
Yhteensä	1025	1072	973	1134	1262	1179	1197	1327	1155
Finnvera									
Laina	4523	4266	4253	4371	4591	4689	4477	3944	4106
Takaus	1625	1919	2087	2222	2312	2391	2574	2552	2609
Yhteensä	5830	5826	6042	6250	6545	6775	6708	6221	6404
TEM									
Suora tuki	2171	2279	2336	10823	11788	11634	16375	16401	23127
MMM									
Suora tuki	-	707	774	914	1062	1245	690	234	1237
Finpro									
Palvelutuki	-	-	-	-	2676	2374	2275	1965	2417

Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat. Sama yritys on voinut myös saada useampaa tukimuotoa samalta organisaatioltakin. Tämä on huomioitu organisaatioittain "yhteensä"-sarakkeissa, joissa yksittäinen yritys esiintyy vain kerran. Taulukossa "-" indikoi, että tietoa ei ole käytettävissä tai että havainnot on liian vähän tietosuojasäännösten täyttämiseksi. TEM:n osalta tiedot kattavat entisen KTM:n suorat tuet vuosilta 2000–6, entisen Työministeriön työllistämistuet 2003–6, ministeriön kautta ohjautuneet esr-tuet 2006–8, starttirahat vuodelta 2008 sekä yhdistyneen TEM:n muut tuet vuosilta 2007–8. Finpron palvelutuki kattaa kaikki suomalaiset yritysasiakkaat, jotka ovat ostaneet Finpron palveluita tai tuotteita vuosina 2004–8.

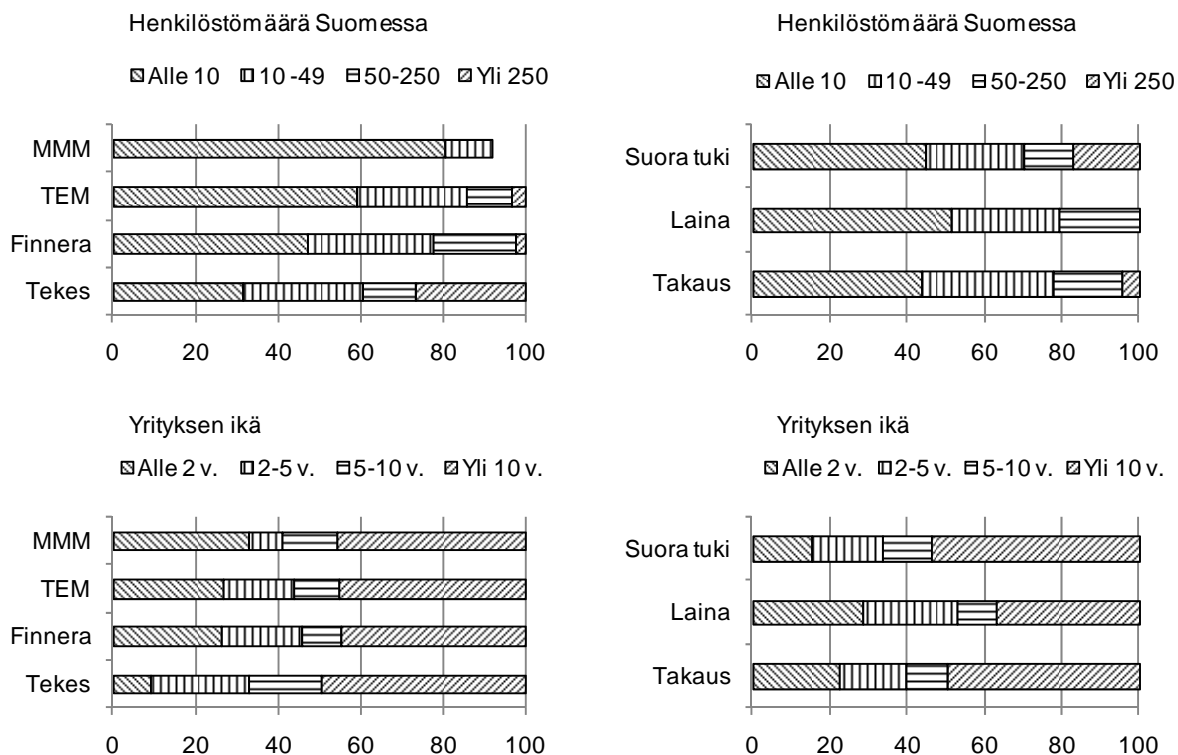
Liitetaulukosta 2 nähdään, että organisaatioiden myöntämässä keskimääräisissä tukisummissa suhteutettuna tuettujen yritysten lukumäärään on myös suuria eroja. Tekesin myöntämät suorat tuet tuettua yritystä kohden ovat olleet keskimäärin huomattavasti korkeammat kuin ministeriöiden tukisummat yritystä kohden. Vuonna 2008 Tekes myönsi suoraa tukia keskimäärin hieman yli 200 000 euroa tuettua yritystä kohden, kun taas MMM:n myöntämät suorat yritystuet olivat keskimäärin alle 50 000 euroa yritystä kohden ja TEM:n tuet noin 12 000 euroa yritystä kohden.

2.2. TUKIEN JAKAUTUMINEN YRITYKSILLE

Julkisten yritystukien tärkeydestä puhuttaessa on usein korostettu julkisten tukien roolia pienten ja keskisuurten (PK) yritysten sekä yritystoimintaa aloittelevien yritysten toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn parantamisessa (ks. esim. Maula ym., 2007). Tilastokeskuksen yritystilastojen mukaan vuonna 2008 pienet, alle 50 henkeä työllistävät yritykset, muodostivat 99 prosenttia ja keskisuuret yritykset 0,8 prosenttia Suomen yrityskannasta. Suurten, yli 250 henkeä työllistävien yritysten, osuus oli vain 0,2 prosenttia. Mielenkiintoista onkin se, miten myönnetty julkiset tuet ovat jakautuneet yritysten koon ja iän suhteen.

Ministeriöiden myöntämät suorat tuet painottuivat PK-yrityksiin.⁷ TEM:n ja MMM:n vuonna 2008 myöntämistä **tukieuroista** yli 95 prosenttia kohdistui PK-yrityksille. Myös Finnveran rahoitus kohdistui PK-yrityksiin; vain alle 3 prosenttia Finnveralta rahoitusta vuonna 2008 saaneista yrityksistä oli suuria. Tekesin rahoitusta saaneiden yritysten joukossa suurilla yrityksillä oli merkittävämpi rooli. Tekesin vuonna 2008 myöntämistä **tukieuroista** noin 60 prosenttia on allokoitu pienille, alle 50 hengen, yrityksille, 13 prosenttia keskisuurille (50–250 h.) yrityksille ja 26 prosenttia suurille yrityksille.

Kuvio 3. Yritystuen ja -rahoituksen euromääräiset jakaumat yrityskoon ja iän suhteen, prosenttia



Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

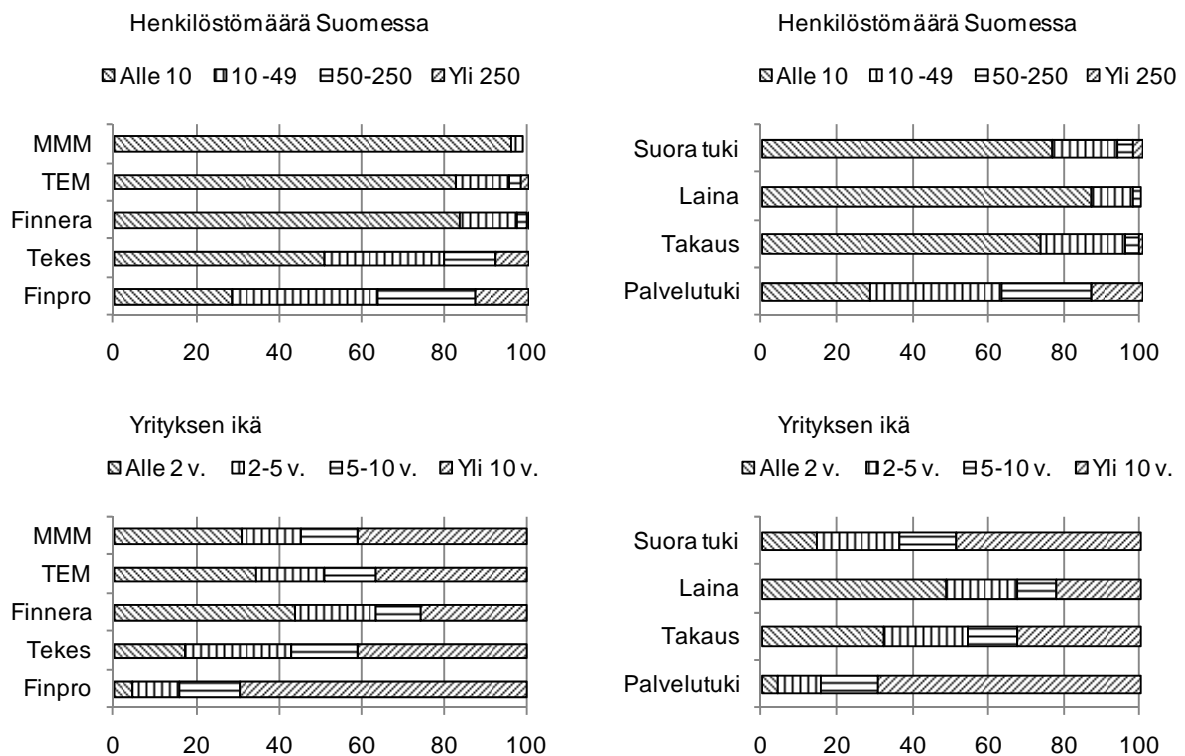
Kaikkien tukea myöntävien organisaatioiden kohdalla suhteellisen iso osuus myönnettyistä **tukieuroista** jaettiin vanhoille yrityksille. Tekesin vuonna 2008 allokoimista tukieuroista liki 50 prosenttia ja Finnveran, TEM:n ja MMM:n tuesta ja rahoituksesta noin 45 prosenttia kohdentui yli 10-vuotiaille yrityksille. Ministeriöiden suorista tukirahoista noin kolmannes jaettiin alle 2-vuotiaille yrityksille. Positiivisen rahoituspäätöksen Tekesiltä vuonna 2008 saaneiden alle 2-vuotiaiden yritysten tukiosuus oli alle 10 prosenttia kaikista Tekesin vuonna jakamista tuista.⁸

⁷ PK-yrityksillä viittaamme alle 250 henkeä työllistäviin yrityksiin.

⁸ Tekes myönsi vuonna 2008 rahoitusta noin 200 alle 2-vuotiaalle ja yli 470 yritykselle, jotka olivat yli kymmenen vuoden ikäisiä.

Tuettujen yritysten suhteellisissa **lukumäärissä** mitattuna Finnvera, TEM ja MMM ovat kohdistaneet lähes sata prosenttia myönteisistä tukipäätöksistä PK-yrityksille. Finpron asiakkaita yli 10 prosenttia ja Tekesiltä tukea saaneista noin 8 prosenttia on suuria yrityksiä. Kun yritystukea saaneiden yritysten lukumäärät suhteutetaan koko yrityskantaan kokoluokittain, ovat suuret yritykset kuitenkin olleet suhteellisesti useammin julkisen tuen saajia kuin PK-yritykset. Vuonna 2008 toimineista yli 250 henkilöä työllistävistä yrityksistä 87 prosenttia sai jotain julkista tukea aikavälillä 2000–2008, kun vastaava prosenttiluku alle 10 henkilöä työllistävien yritysten joukossa oli 17. Vuonna 2008 noin puolet kaikista suurista, yli 250 henkeä työllistävistä suomalaisista yrityksistä, sai tukea TEM:ltä tai oli Finpron asiakkaina, yli 13 prosenttia haki ja sai jonkinlaista tukea Tekesiltä. Pienistä, alle viisikymmentä henkeä työllistävistä yrityksistä alle 0,5 prosenttia sai tukea Tekesiltä, MMM:ltä tai oli Finpron asiakkaana. Finnveran rahoitusta sai näistä yrityksistä 2 prosenttia ja TEM:n tukea 7 prosenttia.

Kuvio 4. Yritystukea ja -rahoitusta saaneiden yritysten jakaumat koon ja iän suhteen vuonna 2008



Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

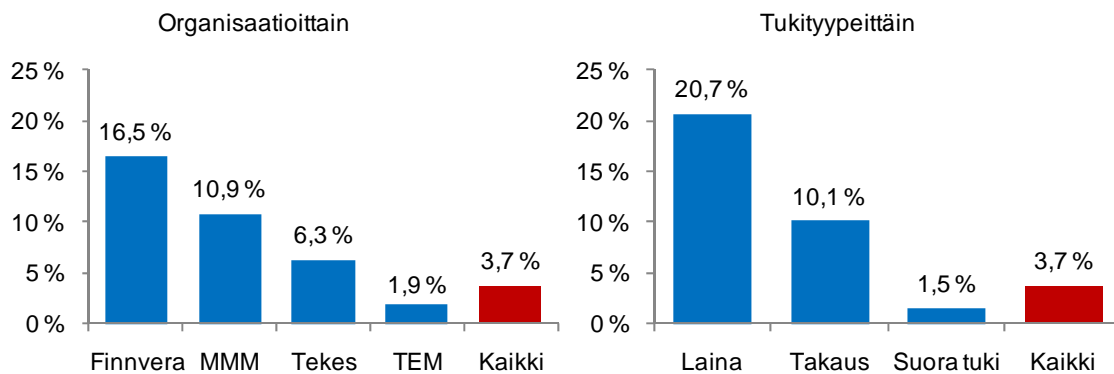
Tukea saaneiden yritysten ikäjakauma osoittaa, että huomattava osa tukea saaneista yrityksistä oli vanhoja yrityksiä. Finpron vuoden 2008 asiakkaita noin 70 prosenttia, Tekesin ja MMM:n rahoittamista yrityksistä noin 41 prosenttia, ja TEM:n tukemista yrityksistä noin 37 prosenttia olivat yli kymmenen vuoden ikäisiä. Vain Finnveran laina- ja takausrahoitus painottui nuorempiin yrityksiin; yli 10 vuotiaiden osuus oli neljäsosain lanoja tai takauksia saaneista yrityksistä.

Kaikki myönnetty avustukset, lainat ja takaukset yhteensä suhteessa saajayritysten liikevaihtoon ovat viime vuosina olleet noin 2–4 prosenttia (mediaani). Tukityypeittäin suorat tuet

ovat olleet keskimäärin noin 1–2 prosenttia, lainat noin 20 prosenttia, ja takaukset noin 10 prosenttia liikevaihdosta. Tukien osuus liikevaihdosta pienenee yrityksen koon kasvaessa ja yrityksen vanhetessa. Esimerkiksi alle kaksi vuotta vanhoilla yrityksillä tukea tai rahoitusta saaneiden tuet ja rahoitus suhteessa liikevaihtoon on viime vuosina ollut keskimäärin noin 14–15 prosenttia, kun vastaava osuus yli 10 vuotta vanhoilla yrityksillä on ollut 1–2 prosenttia. Vastaavasti alle 10 hengen yrityksissä tuet ja rahoitus suhteessa liikevaihtoon on viime vuosina ollut keskimäärin 3–5 prosenttia ja suurissa, yli 250 henkeä työllistävässä noin 0,1 prosenttia. Suhteessa toiminnan volyymiin pienille yrityksille myönnetty tuki on ollut siis 30–50 kertaa suurempi kuin isojen yritysten tuki.

T&k-intensiivisyys lisää myös huomattavasti yritystuen ja -rahoituksen suhdetta liikevaihtoon. Viime vuosina esimerkiksi tukea hakeneiden ja saaneiden erittäin t&k-intensiivisten yritysten (t&k-menot/liikevaihto yli 10 prosenttia) yritystuet ja -rahoitus suhteessa liikevaihtoon on ollut keskimäärin 20–25 prosenttia. Vastaava osuus yrityksillä, joilla ei ole tilastoituja t&k-menoja, on ollut 2–4 prosenttia. T&k-intensiiviset yritykset saavat tukea ja rahoitusta etenkin Tekesiltä ja Finnverasta.

Kuvio 5. Yritystuet ja -rahoitus suhteessa niitä hakeneiden ja saaneiden yritysten liikevaihtoon vuonna 2008



Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

Mielenkiintoinen näkökulma yritystukiin saadaankin tarkastelemalla tukien jakautumista yritysten innovaatiointensiivisyyden mukaan. Lähes kaikki vuonna 2008 toimineet yritykset, joilla oli tilastojen mukaan t&k-menoja, saivat jotakin julkista tukea vuosina 2000–2008. Sen sijaan vain alle viidesosa yrityksistä, joilla ei ole lainkaan tilastoituja t&k-menoja vuonna 2008, sai jotain yritystukimuotoa samana ajanjaksona. Tukien myöntö ja niiden hakeminen painottuvat siis innovaatiotoimintaan panostaviin yrityksiin.

Yritystukien tarjoajista erityisesti Tekes pyrkii edistämään tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toimintaa. Vuonna 2008 Tekesin myöntämistä tukieuroista yli kolmasosa ja tukea hakeneista ja saaneista yrityksistä lähes kolmannes kohdentui erittäin innovaatiointensiivisille yrityksille, joiden t&k-menot suhteessa liikevaihtoon ylittivät 10 prosenttia. Näiden erittäin voimakkaasti innovaatiotoimintaan panostavien tukea saaneiden yritysten osuus oli yli puolet kaikista t&k-toimintaa harjoittavista Tekes-tukea saaneista yrityksistä, joiden t&k-menot olivat tiedossa.

3. YRITYSTUKIEN TOISTUVUUS JA TÄYDENTÄVYYS⁹

Kaikista vuonna 2008 toimineista yrityksistä noin viidesosa sai tukea vuosina 2000–2008 joltakin yritystukiaineiston organisaatiolta. Aineiston kuvaileva analyysi osoittaa myös, että monet yritykset saivat tukea useilta julkisilta rahoittajilta ja/tai samalta organisaatiolta kahdena tai useampana peräkkäisenä vuotena. Toisin sanoen, yritystuissa ilmenee sekä täydentävyyttä eri organisaatioiden myöntämien yritystukien välillä että toistuvuutta yli ajan. Esimerkiksi vuonna 2008 liki viidesosa Tekesiltä tukea saaneista yrityksistä sai sitä samana vuonna myös Finnveralta ja yli neljäsosa oli myös Finpron asiakkaana. Finpron asiakkaista puolestaan lähes 30 prosenttia oli vuonna 2008 myös TEM-tukien parissa. Eri organisaatioiden myöntämien tukien välistä yhtäaikaaisuutta ilmeni vähiten niiden yritysten osalta, jotka olivat TEM:in tai MMM:n tukien piirissä.

Suoraa tukea hakeneet ja saaneet yritykset eivät näyttäisi olevan kovinkaan usein muiden tukityyppien piirissä. Esimerkiksi vuonna 2008 suoraa tukea hakeneista ja saaneista yrityksistä lainaa haki ja sai 6 prosenttia ja takauksia 4 prosenttia. Sen sijaan lainoja tai takauksia hakeneet ja saaneet tai palvelutukea käyttäneet yritykset saavat huomattavan usein myös suoraa tukea. Esimerkiksi vuonna 2008 palvelutukea käyttäneistä yrityksistä yli kolmannes ja lainoja tai takauksia hakeneista ja saaneista yrityksistä noin joka neljäs sai myös jotain suoraa tukea. Palvelutukien käytöllä ja lainojen ja takausten hakemisella ja saamisella näyttäisi siis olevan yhteys suorien tukien hakemiseen ja saamiseen, mutta toisin päin selkeää yhteyttä ei havaita.

⁹ Tukien toistuvuuden tarkastelussa ei ole mukana TEM:n kautta myönnettyjä starttirahoja ja esr-tukia, koska niistä ei ole tietoja kuin aivan viimeisimmiltä tarkasteluvuosilta.

Taulukko 3. Tukien täydentävyys organisaatioittain ja tukityypeittäin vuonna 2008

1. Organisaatioittain					
	Tekes	Finnvera	TEM	MMM	Finpro
Tekes	100 %	3 %	2 %	0 %	13 %
Finnvera	19 %	100 %	8 %	7 %	12 %
TEM	28 %	19 %	100 %	11 %	28 %
MMM	0 %	1 %	1 %	100 %	0 %
Finpro	28 %	5 %	4 %	0 %	100 %
Tukea saaneiden yritysten lkm	1155	6403	23126	1236	2417

2. Tukityypeittäin				
	Suora tuki	Laina	Takaus	Palvelutuki
Suora tuki	100 %	23 %	25 %	35 %
Laina	6 %	100 %	13 %	8 %
Takaus	4 %	8 %	100 %	8 %
Palvelutuki	5 %	4 %	8 %	100 %
Tukea saaneiden yritysten lkm	18229	4341	2608	2417

Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat. Lainat sisältävät myös pääomalainat. Taulukkoa tulkitaan sarakkeittain, esimerkiksi Tekesin tukea hakeneista ja saaneista yrityksistä samaan aikaan tukea sai Finnverasta 19 % ja TEM:stä 28 %.

Taulukossa 4 on tarkasteltu vuonna 2008 yritystukea tai -rahoitusta hakeneiden ja saaneiden yritysten osalta sitä, kuinka moni niistä haki ja sai tukea tai rahoitusta myös edellisenä vuonna. Organisaatioittain tarkasteltuna nähdään, että suurin tukien toistuvuus on ollut Finpron ja TEM:n kohdalla, joiden asiakkaista yli puolet sai tukea edellisenäkin vuonna samalta taholta. Organisaatioiden välisistä yhteyksistä havaitaan puolestaan, että etenkin Tekesin ja Finpron asiakkaat ovat hakeneet ja saaneet tukea useammin myös muista organisaatioista kuin muiden tukiorganisaatioiden asiakkaat. Esimerkiksi Tekesin tukea hakeneista ja saaneista yrityksistä tukea oli edellisenä vuonna hakenut ja saanut TEM:stä joka neljäs, Finnverasta noin joka seitsemäs ja Finpron palveluja käyttänyt noin joka viides.

Taulukko 4. Kahtena peräkkäisenä vuonna tukea saaneiden yritysten osuudet organisaatioittain ja tukimuodoittain vuonna 2008

1. Organisaatioittain					
	Tekes	Finnvera	TEM	MMM	Finpro
Tekes	27 %	3 %	2 %	0 %	15 %
Finnvera	15 %	20 %	7 %	7 %	12 %
TEM	25 %	14 %	52 %	8 %	29 %
MMM	-	0 %	0 %	1 %	-
Finpro	22 %	4 %	3 %	-	63 %
Tukea saaneiden yritysten lkm	1155	6403	23126	1236	2417

2. Tukityypeittäin				
	Suora tuki	Laina	Takaus	Palvelutuki
Suora tuki	49 %	14 %	21 %	37 %
Laina	5 %	12 %	11 %	8 %
Takaus	3 %	5 %	26 %	8 %
Palvelutuki	4 %	3 %	6 %	63 %
Tukea saaneiden yritysten lkm	18229	4341	2608	2417

Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat. Lainat sisältävät myös pääomalainat. Taulukkoa tulkitaan sarakkeittain, esimerkiksi Tekesin tukea hakeneista ja saaneista 1155 yrityksestä edellisenä vuonna tukea sai Tekesistä 27 %, Finnverasta 15 % ja TEM:sta 25 %. Taulukossa "-" indikoi, että tietoa ei ole käytettävissä tai että havaintoja on liian vähän tietosuojasäännösten täyttämiseksi.

Tukityypeittäin tarkasteltuna havaitaan samankaltainen seikka kuin edellä tuen ja rahoituksen samanaikaisia täydentävyksiä tarkasteltaessa: suoraa tukea hakeneet ja saaneet yritykset ovat hakeneet ja saaneet muita tukityyppejä edellisenä vuonna harvemmin kuin muiden tukityyppien piirissä olleet yritykset. Suoraa tukea vuonna 2008 hakeneista ja saaneista yrityksistä esimerkiksi lainoja oli edellisenä vuonna hakenut ja saanut viisi prosenttia. Sen sijaan lainoja hakeneista ja saaneista yrityksistä suoraa tukea oli edellisenä vuonna hakenut ja saanut 14 prosenttia.

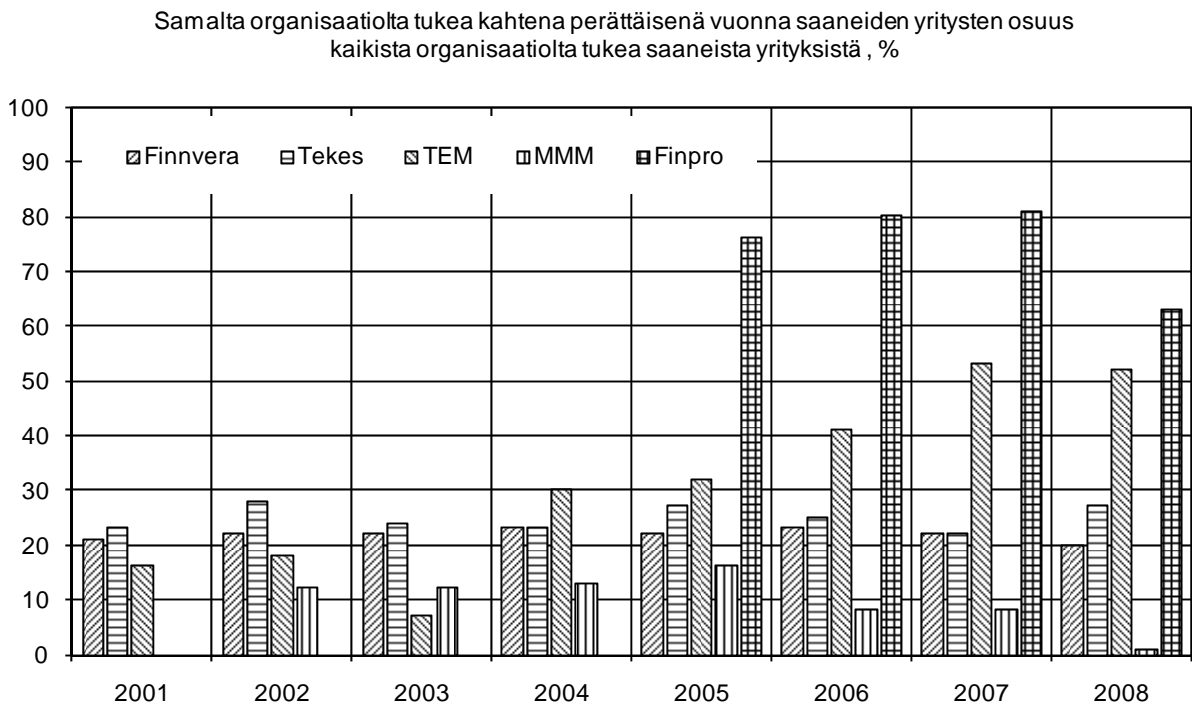
Maa- ja metsätalousministeriön myöntämät yritystuet näyttävät olevan suuremmalta osalta kertaluontoisia kuin muiden organisaatioiden tuet. Maa- ja metsätalousministeriöltä tukea saaneista yrityksistä keskimäärin 10 prosenttia on 2000-luvulla saanut sitä myös edellisenä vuonna samalta taholta.¹⁰ Sen sijaan aineisto viittaa työ- ja elinkeinoministeriön myöntämien yritystukien suhteen yli ajan kasvaneeseen toistuvuuteen. Tarkastelujakson alkupuolella TEM:ltä tukea saaneiden yritysten joukosta alle 20 prosenttia oli saanut sitä myös edellisenä vuonna, kun taas vuosina 2007 ja 2008 yli puolelle työ- ja elinkeinoministeriöstä tukea saaneelle yritykselle oli myönnetty yritystukea myös edellisenä vuonna. Myös Finpro-

¹⁰ Vuonna 2008 kyseinen osuus oli poikkeuksellinen pieni, vain 1 %. Tämä viittaa siihen, että tukien kohdentumisessa on tapahtunut muutoksia.

asiakkuudessa on havaittavissa vahvaa jatkuvuutta: vuosina 2004–2008 Finpron palveluita kahtena peräkkäisenä vuonna käyttäneiden yritysten osuus vaihteli 63 ja 81 prosentin välillä kunkin vuoden asiakaskunnasta. Tekes-tukia saaneiden yritysten joukossa on myös suhteellisen paljon jo aiemmin Tekesiltä tukea saaneita. Tarkasteluajanjaksona keskimäärin noin neljännes vuotuisista Tekesin tukiasiakkaista sai tukea Tekesiltä myös edellisenä vuonna.

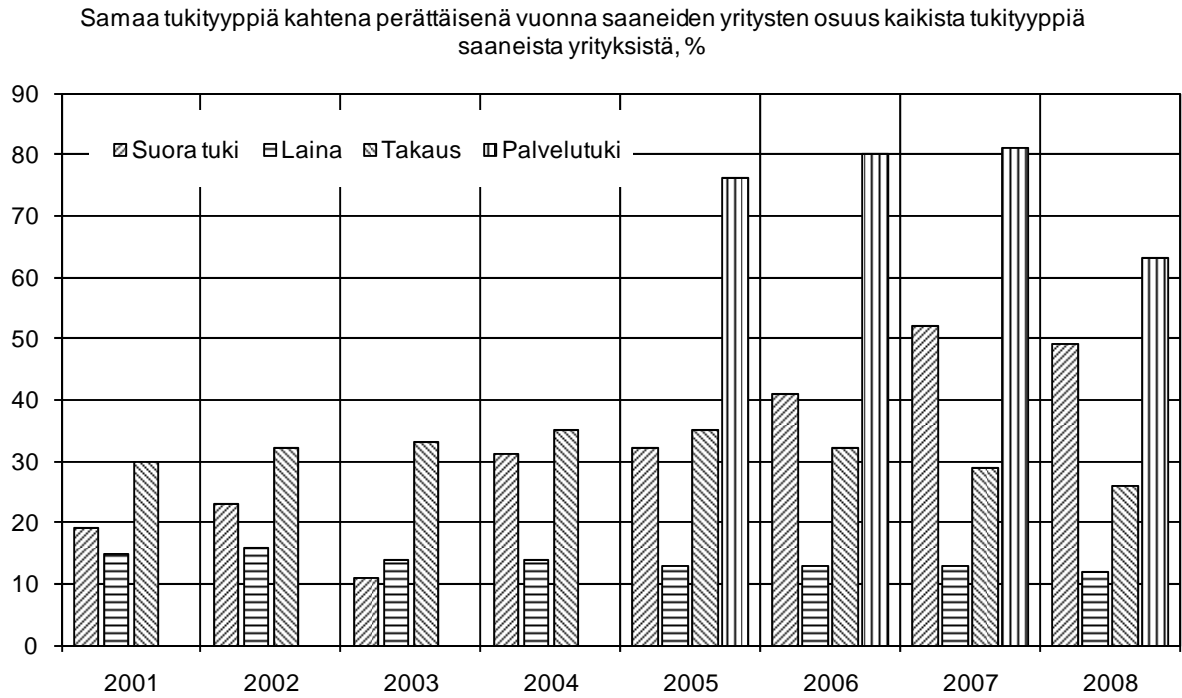
Eri tukityypeistä erityisen voimakas yhteys edellisenä vuonna samasta tukityypistä saatuihin tukiin näyttäisi olevan Finpron myöntämien palvelutukien lisäksi suorilla tuilla. Esimerkiksi vuosina 2007 ja 2008 noin puolet suorita tukia hakeneista ja saaneista yrityksistä sai suoraa tukea myös edellisenä vuonna. Aineisto viittaa siihen, että suorien tukien myönnöt ovat aiempaa polkuriippuvaisempia, sillä kahtena peräkkäisenä vuonna suorita tukia saaneiden yritysten osuus on selvästi kasvanut yli ajan.

Kuvio 6. Yritystukien toistuvuus myöntäjäorganisaatioittain



Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

Kuvio 7. Yritystukien toistuvuus yritystukityypeittäin

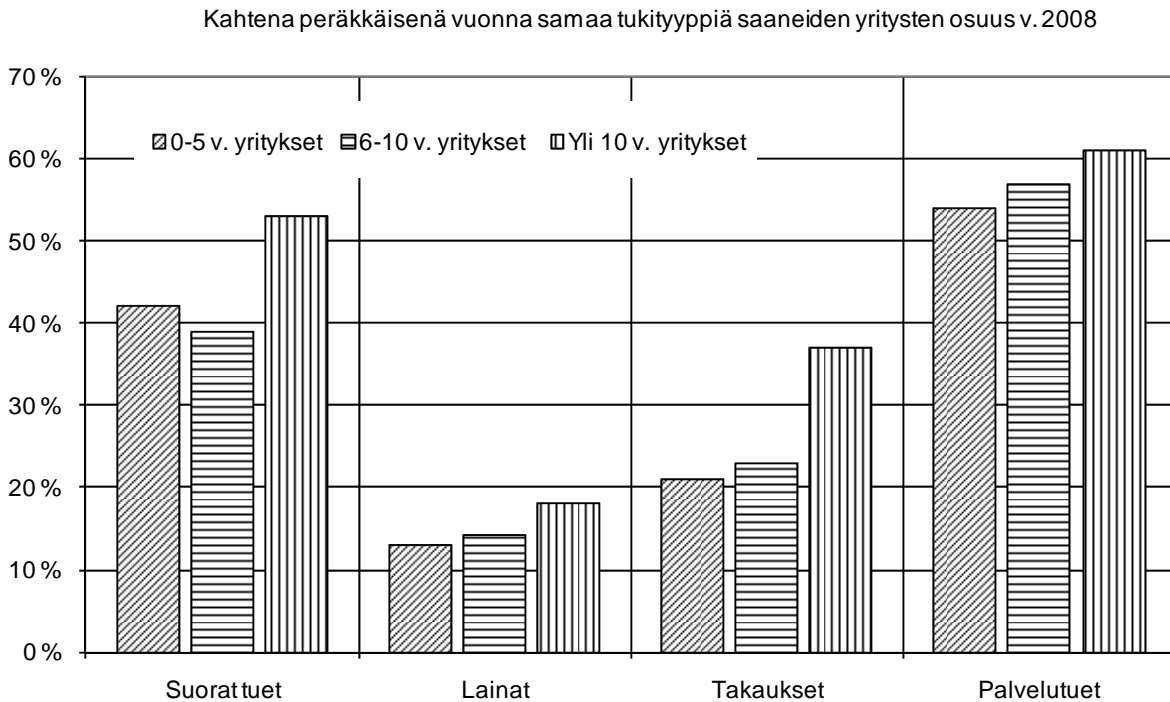


Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat. Lainat sisältävät myös pääomalainat.

Erityisen voimakasta polkuriippuvuus yritystuissa näyttäisi olevan suurten yritysten osalta. Yli kaksi kolmasosaa vuosina 2007 ja 2008 TEM:iltä tukea saaneista suurista yrityksistä oli saanut TEM:in tukea myös edellisellä vuonna, kun vastaava osuus oli noin puolet pk-yritysten joukossa. Myös Tekesin tukiasiakkuus jatkui kyseisenä ajankohtana (ainakin) kahtena perättäisenä vuonna noin 45 prosentissa suurista asiakasyrityksistä. Pk-yrityksistä vuonna 2008 (2007) Tekesiltä rahoitusta saaneista yrityksistä 25 (20) prosenttia sai sitä myös edeltävänä vuonna. Myös Finnveran ja Finpron asiakkuutta kuvastaa vahvempi jatkuvuus suurten yritysten kuin PK-yritysten joukossa.

Aineisto viittaa siihen, että yritystukien hakemisen ja saamisen toistuvuus lisääntyy yrityksen vanhetessa. Vanhojen, yli 10-vuotiaiden yritysten asiakkuudessa jatkuvuus – mitattuna kahtena perättäisenä vuotena saatujen tukien perusteella – näyttäisi olevan nuorempia yrityksiä suurempaa erityisesti Finpron, Finnveran sekä Työ- ja elinkeinoministeriön osalta. Esimerkiksi vuonna 2008 TEM:n yli 10-vuotiaista asiakasyrityksistä saman organisaation tukea oli saanut myös edellisellä vuonna 56 prosenttia ja Finnveran yli 10-vuotiaista asiakasyrityksistä 32 prosenttia, kun vastaavat prosenttiluvut olivat 44 ja 18 nuorten (alle viisi vuotta vanhojen) yritysten joukossa. Peräkkäisinä vuosina Tekesin tukiasiakkaina olleiden yritysten suhteelliset osuudet eivät sen sijaan näyttäisi suuresti poikkeavan nuorten ja vanhojen yritysten joukossa.

Kuvio 8. Kahtena peräkkäisenä vuonna samaa tukityyppiä saaneiden yritysten osuus vuonna 2008 ikäryhmittäin



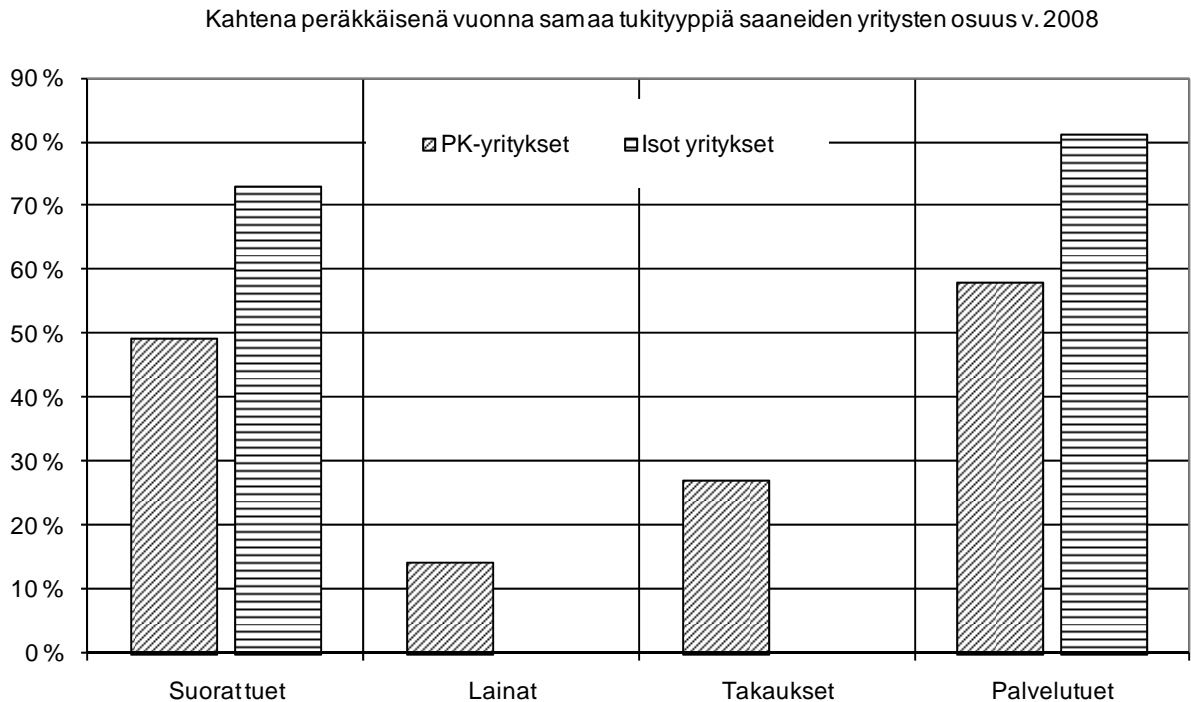
Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

Vanhoista yritystukia edellisenä vuonna saaneista yrityksistä suhteellisesti suurempi osa saa kaikkia tukimuotoja suhteellisesti useammin myös seuraavana vuonna kuin nuoremmat yritykset. Erityisesti suorien tukien ja takausten suhteen tukien saannin jatkuvuus näyttäisi olevan suurempaa vanhojen yritysten joukossa.

Isot yritykset saavat suoraa tukia ja palvelutukia suhteellisesti useammin vähintään kahtena peräkkäisenä vuotena kuin pienet ja keskisuuret yritykset. Esimerkiksi vuonna 2008 suoraa tukea hakeneista ja saaneista yli 250 henkeä työllistäneistä yrityksistä lähes kolme neljästä sai suoraa tukea myös edellisenä vuonna, kun vastaava osuus pk-yritysten joukossa oli noin puolet. Lainojen ja takausten suhteen sen sijaan tilanne oli päinvastainen. Yksikään aineiston suurista yrityksistä ei hakenut ja saanut lainaa sekä vuonna 2007 että 2008.¹¹

¹¹ Takauksia kahtena peräkkäisenä vuonna hakeneita ja saaneita isoja yrityksiä oli alle kolme eikä tuloksia siten raportoida.

Kuvio 9. Kahtena peräkkäisenä vuonna samaa tukityyppiä saaneiden yritysten osuus vuonna 2008: PK-yritykset vs. isot yritykset



Lähde: Tilastokeskuksen yritystukitietokanta; kirjoittajien laskelmat.

4. YHTEENVETO

Tässä raportissa tarkasteltiin keskeisiä Suomen yritystukijärjestelmän toimijoita ja niiden myöntämiä tukia Tilastokeskuksen yritystukitietokannan (täydennettynä Finpron asiakasyrityksillä) ja siihen yhdistettyjen yritys kohtaisten tietojen avulla. Yritystukien määrä on kasvanut sekä euromääräisesti että tukea saavien yritysten lukumäärän suhteen tarkasteluajanjaksona. Yritystukia myöntävien organisaatioiden suhteelliset rahoitusosuudet ovat kuitenkin muuttuneet varsin vähän vuosina 2000–2008. Yritystukitietokantaan tilastoiduista organisaatioista Finnvera on suurin julkinen yritysten rahoittaja. Sen osuus on ollut reilusti yli puolet myönnetyn yritystuen ja -rahoituksen kokonaismäärästä. Tekesin osuus on ollut noin viidesnes, TEM:n noin kymmenes ja MMM:n osuus muutaman prosentin luokkaa myönnetyn yritystuen ja -rahoituksen kokonaismäärästä. Tukityypeittäin vuonna 2008 myönnetystä yritystukisummasta oli suorita tukia 22 prosenttia, starttirahoja 2 prosenttia, lainoja 35 prosenttia, ja myönnettyjä takauksia noin 41 prosenttia.

Yritystuki ja -rahoitus kohdistuu useimpien organisaatioiden tahoilta suurelta osin pieniin ja keskiuuriin yrityksiin. Kun yritystukea ja -rahoitusta hakeneiden ja saaneiden yritysten lukumäärät suhteutetaan koko yritys kantaan kokoluokittain, suuret yritykset hakevat ja saavat tukea ja rahoitusta kuitenkin suhteellisesti useammin kuin PK-yritykset. Yritystuki ja -rahoitus näyttävät kohdistuvan sekä euromääräisesti että tukea saavien yritysten lukumäärän suhteen suuremmissa määrin vanhempiin kuin nuorempiin yrityksiin. Yritystukiaineis-

ton kuvaileva analyysi osoittaa myös, että tukea ja rahoitusta myönnetään erityisesti sellaisille yrityksille, jotka panostavat voimakkaasti innovaatiotoimintaan. Alle viidesosa vuonna 2008 toimineista yrityksistä, joilla ei ollut lainkaan tilastoituja t&k-menoja, haki ja sai jotain yritystukimuotoa vuosina 2000–2008. Sen sijaan lähes kaikki t&k-menoja raportoineet yritykset hakivat ja saivat jotakin julkista tukea tai -rahoitusta samana ajanjaksona. Tekesin tuista yli 30 prosenttia jaettiin yrityksille, joiden t&k-menot ylittivät 10 prosenttia yrityksen liikevaihdosta.

Yritystukiaineistosta voidaan havaita, että eri tukimuotojen ja eri organisaatioiden tarjoaman tuen ja rahoituksen välillä on monelta osin täydentävyyttä ja jatkuvuutta. Erityisen vahvaa jatkuvuutta on havaittavissa Finpron asiakkuudessa ja myös TEM:n tukiasiakkuudessa on voimakasta ja yli ajan kasvanutta toistuvuutta. Maa- ja metsätalousministeriön myöntämät yritystuet ovat sen sijaan suuremmalta osalta kertaluontoisia ja harvemmin yhtäaikaisia muiden tukiorganisaatioiden myöntämien tukien kanssa kuin muiden julkisten tahojen myöntämät tuet ja rahoitus.

Suorien tukien saajista vain muutamalle prosentille on myönnetty samana vuonna myös muita tukia, kun taas 20–30 prosentille lainan tai takauksen hakeneista ja saaneista tai palvelutukea käyttäneistä yrityksistä on myönnetty samanaikaisesti myös suoraa tukea. Eri tukityypeistä erityisen voimakas jatkuvuus yli ajan on palvelutuilla ja suorilla tulla. Vuosina 2007 ja 2008 suoraa tukia saaneista yrityksistä yli puolet sai suoraa tukea myös edellisenä vuonna. Suorien tukien polkuriippuvuus näyttäisi kasvaneen myös yli ajan.

Eri yritystukimuotojen toistuvuudessa on myös havaittavissa vaihtelua yritysten koon ja iän mukaan. Vanhoista yritystukia edellisenä vuonna hakeneista ja saaneista yrityksistä suurempi osa hakee ja saa kaikkia tukimuotoja suhteellisesti useammin myös seuraavana vuonna kuin nuoremmat yritykset. Suorien tukien ja palvelutukien toistuvuus yli ajan näyttäisi olevan erityisen voimakasta suurten yritysten osalta. Sen sijaan lainoja ja takauksia myönnetään peräkkäisinä vuosina huomattavasti useammin PK-yrityksille kuin isoille yrityksille.

LÄHTEET

Hyytinen, A., Pajarinen, M., ja Ylä-Anttila, P. (2009). *Finpro Suomen innovaatiojärjestelmässä - millaiset yritykset käyttävät Finpron palveluita?* Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Keskusteluaiheita No. 1213.

Maula, M., Murray, G. ja Jääskeläinen, M. (2007). *Public financing of young innovative companies*. Kauppa- ja teollisuusministeriön julkisuja 3/2007.

Pajarinen, M., Rouvinen, P. ja Ylä-Anttila, P. (2009). *Kenelle yritystuet menevät?* Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Keskusteluaiheita No. 1179.

Puttonen, V. (2010). *Julkisen kasvurahoituksen ja yritystukijärjestelmän kehittäminen*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Innovaatio 29/2010.

Tilastokeskus (2010). *Yritystukitilasto 2008*.

LIITE 1. YRITYSTUKITIETOKANNAN SELOSTE

(Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenteet/tutkimuslaboratorio, Satu Nurmi/Juha Honkkila, Muistio 4.5.2010)

Seloste		Lisätietoja
suojattu alkuperäinen yritystunnus		
suojattu uusi yritystunnus (henkilöyrityksillä uudet ly-tunnukset)		
vuosi, jota tieto koskee		Myöntämisvuosi tai viimeisin maksatusvuosi
Tiedonantajat		
yrityksen tukihankkeiden lukumäärä tuen myöntäjällä		TEK,FIV,(TEM)KTM,MM M, TYM/TEM
haetut suorat tuet (0/1 euroa=ei tarkkaa tietoa)		(TEM)KTM, MMM
myönnetty suorat tuet		TEK,(TEM)KTM,MMM,T YM/TEM
maksetut suorat tuet		TEK,(TEM)KTM,MMM,T YM/TEM
hylätyt suorat tukihakemukset		TEK (sis. kaikki hakem.)
myönnettyt lainat		TEK,FIV
maksetut lainat		TEK
hylätyt lainahakemukset		FIV
myönnettyt pääomalainat		TEK
maksetut pääomalainat		TEK
myönnettyt takaukset		FIV
hylätyt takaushakemukset		FIV
hakuajankohta		FIV
maksetut yhteishankkeiden kansainvälistymistuet		KTM
yhteishankkeiden kv-tuet: hankkeiden lukumäärä		KTM
Huomattavaa		
Finnveran ensisijainen myöntämisperuste: toiminnan laajentaminen = 1		Perusteena Finnveralla aina
Finnveran toissijainen myöntämisperuste: alueellinen tasa-arvo = 2		Jos yritys ei ole käyttänyt ko. myöntämisperustetta, kenttä on tyhjä
Finnveran toissijainen myöntämisperuste: sukupuolten välinen tasa-arvo= 2		
Finnveran toissijainen myöntämisperuste: ympäristövaikutukset = 2		
Yrityksen kunnanumero MMM:n tukitiedoista		2008 asti
MMM:n tukien erittelytieto 2=rakentaminen 3=koneet ja laitteet/kalusto 4=kehittämistuki 5=käynnistystuki 13=kiinteistön hankinta		Valittu se, joka useimmissa hankkeissa (jos useita, pienin), 2008 asti
MMM:n maatilakytettä kuvaava muuttuja 1=maatilakytettä 2=tuotantosopimus 3=toimintaryhmä-maatilakytettä 4=toimintaryhmä-tuotantosopimus 5=muu yritys		Oletettu samaksi samalla yrityksellä, 2008 asti

LIITE 2. KESKIMÄÄRÄISET MYÖNNETYT YRITYSTUET YRITYSTÄ KOHDEN, 2000–2008

Myönnetyt yritystuen summat (1000 euroa) keskimäärin yritystä kohden

xxx = Alle kolme havaintoa, tai ei tiedossa

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tekes									
Suora tuki	162.637	163.368	173.644	143.936	145.306	170.839	180.424	173.578	206.870
Laina	196.433	186.293	217.362	199.975	168.797	178.792	255.245	239.238	301.516
Pääomalaina	212.146	194.318	250.261	250.632	273.734	237.215	195.867	xxx	xxx
Yhteensä	227.298	225.499	236.245	199.461	188.971	213.571	224.264	xxx	xxx
Finnvera									
Laina	73.716	76.630	84.745	81.645	87.232	84.623	83.574	98.233	117.018
Takaus	231.961	208.940	212.239	195.054	218.288	223.862	228.408	239.743	251.174
Yhteensä	121.845	124.933	132.963	126.445	138.299	137.572	143.424	160.626	177.356
TEM									
Suora tuki	52.563	53.001	48.775	13.918	14.647	16.709	14.421	14.624	12.044
MMM									
Suora tuki	xxx	44.696	42.329	43.023	41.641	38.814	31.001	29.252	48.143

LIITE 3. TUKIORGANISAATIOIDEN MYÖNTÄMÄT YRITYSTUET JA RAHOITUS YHTEENSÄ SUHTEESSA BKT:HEN (%), 2000–2008

